

PAOLO GIORDANO

Nakkuse kütkes

Elu taudi ajal

Itaalia keelest tõlkinud Kaidi Saavan

Originaali tiitel:
Paolo Giordano
„Nel contagio”
Giulio Einaudi editore, 2020

Copyright © Paolo Giordano 2020

Eestikeelne tõlge ilmub vastavalt kokkuleppele
Milano kirjandusagentuuriga MalaTesta.

Autor annetab osa selle raamatu müügitulust
meditsiinilisteks uuringuteks ning haigete raviks.

Eestikeelne tõlge © Kaidi Saavan ja AS Tänapäev, 2020
Toimetanud Teele Saul
Kujundanud Villu Koskaru

ISBN 978-9949-85-784-5

Trükitud AS Pakett trükikojas

www.tnp.ee

Sisukord

Kahe jalaga maa peal	7
Nohiklikud pärastlõunad	11
Nakkuse valem	13
R_0	15
Selles hullus mittelineaarses maailmas	17
Nakkuse leviku tõkestamine	19
Parima soovimine	21
Nakkuse leviku päriselt tõkestamine	23
Ettevaatlikkuse valem	25
Suu-käe-jalatõbi	27
Karantiini dilemma	29
Fatalismi vastu	31
Veelkord fatalismi vastu	33
Ükski inimene pole saar	35
Lendamine	37

Kaos	39
Turul	41
Supermarketis	43
Kolimine	45
Liiga lihtne ennustus	47
Järelemõtlemise aeg	49
Parasiidid	51
Ekspersedid	53
Välismaised ettevõtted	55
Suur Hiina müür	57
Jumal Paan	59
Loendades päevi	61

Kahe jalaga maa peal

Koroonaepideemia kandideerib meie ajastu suurima tervisekriisi tiitlile. See pole esimene ega viimane, ning võib-olla isegi mitte kõige kohutavam epideemia. Võimalik, et selle lõppedes ei ole rohkem ohvreid kui paljude teiste haiguste puhul, ent kolm kuud, mis selle algusest on möödunud, näitavad juba üht rekordit: SARS-CoV-2 on esimene uus viirus, mis on ülemaailmselt nii kiiresti levinud. Teised sellega väga sarnased viirused, nagu näiteks SARS-CoV, saadi kiiresti kontrolli alla. Mõned aga, näiteks HIV, on aastaid varjus edasi elanud. SARS-CoV-2 on olnud innukam. Ning selle jultumus paljastas meile midagi, mida me küll teadsime, aga ei osanud mõõta: kui tihedalt ja mitmel

tasandil me kõik omavahel seotud oleme, ning kui kee-
ruline on maailm oma sotsiaalsete, poliitiliste, majan-
duslike, aga ka inimestevaheliste ja psühholoogiliste
seaduspärasustega.

Praegu, kui ma kirjutan, on üks selle liigaasta lau-
päevi – harukordne 29. veebruar. Maailmas regist-
reeritud nakatumisi on üle 85 tuhande, ligi 80 tuhat
ainuüksi Hiinas ning surnute arv läheneb kolmele
tuhandele. Vähemalt kuu aega on see kummaline arve-
pidamine kõiki mu päevi saatnud. Ka praegu on mu
ees avatud Johns Hopkinsi Ülikooli interaktiivne kaart.
Viiruseleviku piirkonnad on märgitud punaste ringi-
dega, mis tõusevad hallil taustal hästi esile. Alarmeerivad
värvid, mis oleksid võinud olla hoolikamalt valitud,
kuid me kõik teame, et viirused on punased, hädaolu-
korrad on punased. Hiina ja Kagu-Aasia on koos suure
punase pleki alla kadunud, kuid terve maailm on täpi-
line, lööve aina süveneb.

Itaalia leidis end paljude üllatuseks selle ärevakste-
geva võidujooksu eesotsast. Ent see olukord on täiesti
juhuslik. Mõne päeva pärast võivad teisedki riigid end
täiesti ootamatult hoopis raskemast olukorrast leida.
Selles kriisis kaotab fraas „Itaalias” oma tähenduse;
piire, piirkondi, kvartaleid ei ole enam olemas. See,

mis meiega toimub, on identiteedi ja kultuuride ülene. Nakkus on selle mõõdupuu, kuivõrd on meie maailm globaliseerunud, seotud, läbipõimunud.

Olen sellest kõigest juba teadlik, ometi olen ma Itaalia kohal olevat punast sõõri vaadates häiritud, nagu me kõik siin. Minu järgnevate päevade kohtumised on kehtestatud piirangute tõttu tühistatud, mõned neist lükkasin ise edasi. Leidsin end ootamatust tühjusest. See on meie paljude hetkeseis: meie igapäevategevused on peatunud, rütm katkenud nagu mõnes laulus, kus trumm kaob äkki tagant ära ja muusika näib laiuli valguvat. Koolid on kinni, taevas on üksikud lennukid, muuseumikoridorides kajavad üksikud sammud – kõikjal on vaiksem kui tavapäraselt.

Ma otsustasin täita selle tühjuse kirjutamisega. Et halbu eelaimusi kontrolli all hoida ja leida parim viis selle kõige üle mõtisklemiseks. Vahel võib kirjutamine olla see, mis sind kahe jalaga maa peal hoiab. Kuid on ka teine põhjus: ma ei taha kaotada seda, mille epideemia meis välja toob. Kui hirmust on jagu saadud, hajub kohe ka see ajutine teadlikkus – nagu see alati haiguste puhul on.

Selleks ajaks, kui te neid ridu loete, on olukord muutunud. Arvud on teised, epideemia on laienenud,

levinud kas igasse maailma tsiviliseeritud punkti või siis kontrolli alla saadud, aga sel pole tähtsust, sest mõned nakkusest tõuke saanud mõtted kehtivad endiselt. Sest see, mis toimub, ei ole juhuslik õnnetus ega needus. Ning see pole isegi uus: seda on ennegi olnud ja tuleb ka tulevikus.

Nohiklikud pärestlõunad

Mäletan oma keskkooli esimeste aastate pärestlõunaid, mis möödusid avaldisi lihtsustades. Kopeerisin õpikust ülipika sümbolite rea ja lihtsustasin selle siis järk-järgult lihtsaks, arusaadavaks tulemuseks: 0 , $-\frac{1}{2}$, a^2 . Akna taga pimenes ning maastik asendus mu laualambist valgustatud näo peegeldusega aknaklaasil. Need olid pärestlõunad täis rahu. Korramullid eas, kus kõik mu sees ja ümber, eriti aga just minu sees, näis liikuvat kaose suunas.

Ammu enne kirjutama hakkamist oli matemaatika mu ärevuse ohjamise nipp. Seda tuleb nüüdki vahel hommikuti ette – hakkan kohe, kui ärkan arvutusi ja arvujadasid välja mõtlema. Tavaliselt viitab see sellele,

et midagi on korrast ära. Võite mind nüüd nohikuks nimetada. Ma ei pane seda pahaks. Kuid ilmneb, et matemaatika pole neil päevil mitte ainult nohikute aja- viide, vaid ka asendamatu vahend aitamaks mõista, mis meiega praegu toimub ja oletused peast pühkida.

Epideemiad on tervisekriisi kõrval ennekõike ka matemaatilised hädaolukorrad. Sest matemaatika pole tegelikult teadus arvudest, see on teadus suhetest: kirjeldab sidemeid ja vahetusi erinevate entiteetide vahel, olenemata sellest, millest need entiteetid tehtud on, abstraherides nad tähtedeks, funktsioonideks, vektori- teks, punktideks ja pindadeks.

Nakatumine on meie suhtevõrgustiku infektsioon.